

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Deres ref

Vår ref
2006/06964 KIF OBL

Dato
09.11.2006

Statsbudsjettet 2007 - Foreløpig tildeling av bevilgning - Kirkerådet

Tildelingsbrevet er basert på departementets budsjettforslag for 2007, jf. St.prp. nr. 1 (2006-2007). Budsjetttrammene er som følge av dette foreløpige. Kirkerådet bes i sin planlegging av virksomheten for 2007 likevel legge til grunn de forutsetninger som følger av dette brevet.

Departementet vil meddele endelig tildeling av bevilgning etter at Stortinget har vedtatt statsbudsjettet for 2007.

Brevet er disponert i fire deler:

DEL I FORELØPIG TILDELING AV BUDSJETTTRAMMER

- 1. Hovedpunkter**
- 2. Foreløpige budsjetttrammer**

DEL II MÅL, UTFORDRINGER OG SATSINGSOMRÅDER

- 1. Hovedmål**
- 2. Resultatmål**
- 3. utfordringer og satsingsområder**
- 4. Grønn stat**

DEL III ØKONOMIFORVALTNINGEN

- 1. Om økonomiforvaltningen**
  - 1.1 Generelt**
  - 1.2 Omtale av årsverk og stillinger**

- 1.3 Plan for disponering av tildelt bevilgning
- 1.4 Tilskuddsbevilgninger

2. Omtale av tildelingsgrunnlaget

- 2.1 Generell kommentar til post 01 Driftsutgifter
- 2.2 Kap. 340 Kirkelig administrasjon
  - 2.2.1 *Kommentar til kap. 340 post 01 Driftsutgifter*
  - 2.2.2 *Kommentar til kap. 340 post 21 Spesielle driftsutgifter*
  - 2.2.3 *Kommentar til kap. 340 post 71.13 Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep*
  - 2.2.4 *Kommentar til kap. 340 post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene*
  - 2.2.5 *Kommentar til kap. 340 post 75 Trosopplæring*
  - 2.2.6 *Kommentar til kap. 340 post 76 Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken*
- 2.3 Kap. 3340 Kirkelig administrasjon
- 2.4 Opplysningsvesenets fond
  - 2.4.1 *Tilskudd fra fondet til felleskirkelige tiltak*
  - 2.4.2 *Lån i Opplysningsvesenets fond*

DEL IV RAPPORTERING MV

1. Krav til  rsrapport for 2007

- 1.1 Innledning
- 1.2 Disposisjon for Kirkerådets  rsrapport
- 1.3 Tilstandsrapport for Den norske kirke

2. Møteplan

<i>Vedlegg 1</i>	<i>Budsjettfullmakter</i>
<i>Vedlegg 2</i>	<i>Krav til �rsrapport</i>
<i>Vedlegg 3</i>	<i>Krav om innhold i tilskuddsbrev</i>
<i>Vedlegg 4</i>	<i>Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll</i>

DEL I FORELØPIG TILDELING AV BUDSJETTRAMMER

1. Hovedpunkter

Hovedpunktene i budsjettforslaget for 2007 vedrørende Den norske kirke er som følger:

- Til videreføring av reform av trosopplæringen i Den norske kirke foreslås det en økning på 23,8 mill. kroner. Den årlige innsatsen for en styrket trosopplæring vil ved dette være på 100 mill. kroner i 2007.
- Til å stimulere arbeidet med omstilling og ny organisering av prestedtjenesten foreslås bevilgningen til presteskaper økt med 7 mill. kroner. Sammen med økningene i 2004, 2005 og 2006 vil bevilgningene øke med 17 mill. kroner med bakgrunn i dette formålet.
- Utover økningen i forbindelse med nyorganiseringen av prestedtjenesten, er det i budsjettforslaget til presteskaper innarbeidet 0,6 mill. kroner til styrket geistlig betjening fra høsten 2007, jf. omtalen under kap. 341 post 01 i budsjettproposisjonen.
- Statstilskuddet til den kirkelige aktiviteten i kommunene videreføres med 70,2 mill. kroner. Av dette er 44,1 mill. kroner avsatt til generelt driftstilskudd til fellesrådene, og 26,1 mill. kroner i tilskudd til sentrale tiltak som kan bidra til lettelse m.m. for den lokale kirkeforvaltningen.
- I budsjettforslaget varsler Regjeringen at den vurderer å gi et tilskudd til istandsetting av kirker som er automatisk fredet etter kulturminneloven (dvs. alle kirker bygget før 1650), med finansiering fra Opplysningsvesenets fond og i et omfang av inntil 30 pst. av istandsettingskostnadene. Rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg, som ble etablert i 2005 med en investeringsramme på 500 mill. kroner, og ytterligere utvidet med 500 mill. kroner i 2006, foreslås ikke utvidet i 2007. Det vises i denne sammenheng til at nær 200 mill. kroner av investeringsrammen var ubenyttet pr. 1. september 2006.
- Tilskuddet til lokalt forsøks- og utviklingsarbeid i Den norske kirke, som skal stimulere til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke kostnadsbesparende for kirkesektoren og gi en mer funksjonell kirkeforvaltning, er foreslått økt til 4 mill. kroner i 2007.

2. Foreløpige budsjetterammer for kap. 340/3340

Departementets bevilgningsforslag for 2007 under kap. 340 Kirkelig administrasjon er på i alt kr 497 504 000, med slik fordeling:

Post 01 Driftsutgifter	kr	133 294 000
Post 21 Spesielle driftsutgifter	kr	15 570 000
Post 71 Tilskudd til kirkelige formål	kr	169 940 000
Post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	kr	70 200 000
Post 73 Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	kr	3 000 000
Post 74 Tilskudd til Oslo domkirke	kr	1 000 000
Post 75 Trosopplæring	kr	100 000 000
Post 76 Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken	kr	4 000 000
Post 79 Til disposisjon for departementet	kr	500 000

Inntektskravet for korresponderende poster under kap. 3340 er budsjettert til følgende for 2007:

Post 01 Ymse inntekter	kr	9 861 000
Post 02 Inntekter ved oppdrag	kr	15 570 000

Departementets foreløpige tildeling av bevilgning til Kirkerådet under kap. 340 er for 2007 fastsatt til følgende:

Post 01	Driftsutgifter (inkl. husleiekompensasjon mv. kr 3 101 000)	kr	34 407 000
Post 21	Spesielle driftsutgifter	kr	10 372 000
Post 71.13	Kirkens ressurscenter	kr	1 350 000
Post 75	Trosopplæring	kr	98 500 000
Post 76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken	kr	4 000 000

Inntektskravet til Kirkerådet under kap. 3340 er for 2007 fastsatt slik:

Post 01	Ymse inntekter	kr	5 678 000
Post 02	Inntekter ved oppdrag	kr	10 372 000

Tilskuddet fra Opplysningsvesenets fond som Kirkemøtet/Kirkerådet kan disponere til felleskirkelige tiltak er for 2007 budsjettert til:

Fondsavkastning avsatt til felleskirkelige tiltak:	kr	23 750 000
---	----	------------

DEL II MÅL, UTFORDRINGER OG SATSNINGSOMRÅDER

De mål og prioriteringer som er gjengitt nedenfor, skal legges til grunn for bruken av tildelt bevilgning.

1. HOVEDMÅL

Hovedmålene for kultur- og kirkepolitikken er trukket opp i budsjettproposisjonen for 2007. Hovedmålet for kategori 08.40 Den norske kirke har følgende ordlyd:

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbare menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

2. RESULTATMÅL

Ut over dette vil departementet fremheve følgende resultatmål for de sentrale og regionale kirkelige organer, inntatt i St.prp. nr. 1 (2006-2007). Målene må ses i relasjon til hverandre og til kategoriomtalen i St.prp. nr. 1 (2006-2007), delvis gjengitt under del II pkt. 3 *Utfordringer og satsingsområder* i dette tildelingsbrev.

For bevilgningene til Kirkerådet gjelder bl.a. følgende mål:

- 2.1 *Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig*
- 2.2 *Utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge*
- 2.3 *Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid*
- 2.4 *Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn*

Departementet viser bl.a. til behovet for å legge til rette for og følge opp forsøks- og utviklingstiltak som kan fremme samarbeid på tvers av sokne- og fellelrådsgrenser. Stimuleringstiltak for samarbeid mellom menigheter og på prostiplan nevnes særlig i denne sammenheng.
- 2.5 *Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn*
- 2.6 *Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken*
- 2.7 *Legge til rette for økt deltakelse og styrking av det kirkelige demokratiet*
- 2.8 *Påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene*

Departementet vil peke på at målene som er skisserte ovenfor, ikke er uttømmende. Kirkerådets virksomhet følger i stor grad av målsettinger og planer som Kirkemøtet gjør vedtak om.

Samordning av plan- og strategiarbeidet i Den norske kirke er blant Kirkerådets sentrale oppgaver. Siktemålet med samordningen er at Kirkemøtets fellesstrategier kan nedfelles i Kirkerådets og de enkelte bispedømmenes langsiktige planer. Departementet vil understreke viktigheten av at Kirkerådet har et tett samarbeid med bispedømmerådene på dette området.

Det er en generell målsetting å utvikle en mer kostnadseffektiv offentlig sektor. Også i kirken er dette et område som må vies oppmerksomhet. I en situasjon med en generelt stram kirkeøkonomi er det et kontinuerlig behov for organisatoriske tilpasninger og andre utviklingstiltak som kan gi effektivitetsgevinster for det enkelte fellesråd og for sektoren samlet. Departementet viser i denne sammenheng til St.meld. nr. 41 (2004–2005) *Om økonomien i Den norske kirke*, der dette feltet er særskilt omtalt. Kirkerådet i samarbeid med KA har et særlig ansvar her, jf. bl.a. resultatmål 2.4 og bevilgning under kap. 340, post 76.

3. UTFORDRINGER OG SATSINGSOMRÅDER

I kategoriomtalen for Den norske kirke i St.prp. nr. 1 (2006–2007) er det gitt en tilstandsvurdering og pekt på utfordringer for Den norske kirke. Både resultatmål og hovedmål som er skisserte ovenfor, henger sammen med de vurderingene som kommer fram i budsjettproposisjonen. Bevilgningsforslagene og bruken av bevilgningene må ses i sammenheng med proposisjonens framstilling av utfordringer og strategier for Den norske kirke.

I budsjettproposisjonen om Den norske kirke, under tilstandsvurdering, heter det bl.a.:

Selv om kirke og folk ikke kan omtales som sammenfallende eller identiske størrelser, er Den norske kirke fortsatt det dominerende trossamfunnet i Norge og har en fortsatt sentral rolle som verdi-institusjon og verdiformidler. Det religiøse mangfoldet er større enn noen gang tidligere. Samtidig har det aldri vært flere medlemmer i Den norske kirke. (...)

Det kirkelige medlemstallet og oppslutningen om de kirkelige handlingene varierer i noen grad mellom landsdelene. 1. januar 2005 var medlemsprosenten 71 i Oslo bispedømme, men medlemsandelen i de øvrige bispedømmene varierte mellom 83 og 92 pst. Den viktigste bakgrunnen for den lavere medlemsprosenten i Oslo er at andelen innvandrere der er høyere enn i resten av landet. (...)

Innslaget av kulturelt og religiøst mangfold er imidlertid ikke bare et hovedstadsfenomen. Dette mangfoldet vil i økende grad prege også andre deler av landet. I et stadig mer flerkulturelt samfunn vil dialog og fruktbar sameksistens på tvers av kulturelle og religiøse forskjeller være nært knyttet til den enkeltes kunnskap om egen tro og religiøse identitet. Trosopplæringsreformen i Den norske kirke er et viktig bidrag til dette.

Skal Den norske kirke ha en framtid som folkekirke, er det avgjørende at kirken samler deltakelse fra nye generasjoner. Utover det arbeidet som er igangsatt på grunnlag av trosopplæringsreformen, er det i mange menigheter et rikt barne- og ungdomsarbeid, mens arbeidet andre steder preges av stagnasjon eller tilbakegang. For å gi de unge økende innflytelse i kirken, er det i bispedømmene etablert årlige ungdomsting. Ungdommens kirkemøte har siden 2004 vært et årlig arrangement. Ved valget til menighetsråd høsten 2005 ble 15-åringene for første gang gitt stemmerett.

Det diakonale arbeidet i menighetene har lange tradisjoner og er også i dag blant kirkens viktigste arbeidsfelt. Det er en grunnleggende side ved kirkens tilstedeværelse i lokalsamfunnene at den skal være tilgjengelig og til hjelp og støtte for alle som har det vanskelig. Kirken gir bistand ved ulykker og

katastrofer, det er etablert diakonale nettverk, og en rekke steder er det sorggrupper, samlivsgrupper, eldretreff m.m. I mange menigheter er det tilsatt ungdomsdiakoner og i regi av nye Norges kristne råd er Den norske kirke engasjert i nettverk for integrering av flyktninger. Kirkens SOS har over mange år bygget opp et korps av frivillige, og utgjør i dag en stabil og viktig sosial kontakttjeneste med høy kompetanse. I de fleste bispedømmene er det tilsatt særskilte diakoni- eller integreringskonsulenter, som bistår menighetene i å tilrettelegge arbeidet overfor mennesker med psykiske eller fysiske funksjonshemninger.

Kirkens kulturmelding "Kunsten å være kirke" ble lagt fram for Kirkemøtet i 2005. Involvering er et sentralt begrep i meldingen, da kulturelle og kunstneriske fellesopplevelser og -aktiviteter som springer ut av ulike kulturer og religioner, kan virke samlende og gi økt forståelse og innsikt. Kulturelle og kunstneriske innslag i kirkerommet utfordrer kirken til større åpenhet og dristighet i spill med kultur- og kunstmiljøer, samtidig som kulturarbeidere og kunstnere inviteres til å se kirkens trosunivers med sine fortellinger og symboler som en faglig utfordring. Meldingen oppfordrer menighetene til å arbeide mer systematisk med kirkens kunst- og kulturformidlende rolle.

Om *utfordringer og strategier* heter det i budsjettproposisjonen bl.a.:

I den nærmeste tiden vil en avklaring omkring statskirkeordningens framtid kreve betydelig oppmerksomhet, både lokalt og sentralt i kirken. Den norske kirkes framtidige organisering og tilknytning til staten reiser vidtrekkende og prinsipielle spørsmål som angår også andre enn kirken. Den brede høringen som nå gjennomføres, vil danne et viktig grunnlag for stortingsmeldingen om stat og kirke. (...)

Gjennomføringen av eventuelle endringer i Den norske kirkes relasjoner til staten vil måtte gå over flere år. I mellomtiden er det viktig at det regelmessige kirke- og menighetslivet kan holde fram og videreutvikles i lys av de mål Kirkemøtet har stilt opp. For årene 2005–2008 har Kirkemøtet pekt på fire særskilte satsingsområder: Trosopplæring, gudstjenesteliv, diakoni og ung i kirken. Kirkemøtet har framholdt at det på alle nivåer i kirken og på alle arbeidsfelter skal ivaretas tverrgående perspektiver: Menneskeverd og menneskerettigheter, kjønn og likestilling, kulturelt mangfold og urfolks rettigheter, kontakt og samarbeid med andre kirker, tilrettelegging for og integrering av mennesker med fysiske funksjonshemninger og psykiske utviklingshemninger, rekruttering og frivillighet.

Trosopplæringsreformen ble iverksatt i 2004. De første fem årene av reformperioden er en forsøks- og utviklingsperiode. En hovedutfordring nå er å påbegynne en systematisk gjennomgang og evaluering av de erfaringer som er vunnet. Reform av trosopplæringen er begrunnet i kirkens dåpssyn, samtidig som en bred og systematisk anlagt trosopplæring vil kunne virke avgjørende inn på kirkens framtidige stilling som folkekirke. Opplæringen skal gi innsikt i og trygghet på egen tro og religiøs identitet. Slik identitetsbygging er viktig for gjensidig respekt, dialog og god sameksistens i et flerreligiøst samfunn.

Som det dominerende kirkesamfunnet i Norge har Den norske kirke et særskilt ansvar for å initiere kontakt og samtaler med andre tros- og livssynssamfunn. Verdien av slik kontakt og samtale er betydelig. (...) Å styrke og videreutvikle slike samtaler er en viktig oppgave for Den norske kirke.

Utvikling av gudstjenesten og gudstjenestelivet har i flere år vært understreket av Kirkemøtet som et særskilt innsatsområde. I senere tid er vigsel- og gravferdsliturgien revidert. Det pågår nå et omfattende arbeid med å revidere høymesseliturgien. Viktige mål med gudstjenestereformen er bl.a. å gi rom for større fleksibilitet og økt valgfrihet, involvering av flere deltakere under forberedelse og gjennomføring og sterkere stedlig forankring. Kirkerådet har som mål å innføre ny høymesseliturgi og ny salmebok i 2010.

Diakonien plass i Den norske kirke er understreket av Kirkemøtet i en rekke sammenhenger. Det er blant kirkens fremste oppgaver å formidle livshjelp, omsorg og fellesskap. Nasjonalt og internasjonalt skal kirken fremme menneskeverd og solidaritet, påpeke urett og bidra til en bærekraftig forvaltning av skaperverket. Dette er sentrale dimensjoner ved diakonien, som samtidig skal være konkret og synlig i de nære relasjonene. (...)

Norsk samfunns- og kirkeliv har tradisjonelt vært preget av en sterk kultur for frivillig medarbeiderskap. Denne tradisjonen er i tilbakegang mange steder. Det frivillige medarbeiderskapet er en avgjørende faktor for kirkens arbeid på de fleste områder og å rekruttere til frivillig innsats blant kirkemedlemmene er en hovedutfordring. I menighetene og sentralt i kirken arbeides det systematisk med dette. Tilsvarende er det en hovedutfordring å øke deltakelsen ved kirkelige valg for å styrke demokratiet. Skal Den norske kirke ha troverdighet som en demokratisk styrt folkekirke, må kirkens styringsorganer ha en representasjon som ivaretar folkekirkens bredde.

I budsjettproposisjonens omtale av kirkens økonomi og organisasjon heter det bl.a.:

Dagens finansieringsordning for Den norske kirke etablerer en nær sammenheng mellom kirkeøkonomien og kommuneøkonomien. Fordi størstedelen av kirkens virksomhet finansieres gjennom kommunale

bevilgninger, vil en styrket kommuneøkonomi være et viktig bidrag for en styrket kirkeøkonomi. Det vises i denne sammenheng til økningen i de statlige rammeoverføringene til kommunesektoren i 2006 og kommuneopplegget for 2007.

St.meld. nr. 41 (2004-2005) Om økonomien i Den norske kirke gir en bred presentasjon av utviklingstrekk og utfordringer knyttet til kirkeøkonomien. I meldingen er det bl.a. vist til at kirkens organisering i et stort antall sokn gir betydelige organisatoriske, strukturelle og økonomiske utfordringer for den lokale kirkeforvaltningen, ikke minst i områder med lavt befolkningstall. Særlig overfor kirkeforvaltningen i de minste kommunene er det behov for stimulerings tiltak og bistand som kan bidra til lokal organisasjonsutvikling, omstilling og samarbeidsløsninger. Et viktig mål er å legge til rette for dannelsen av mer robuste kirkelige forvaltningsenheter og en mer funksjonell ansvars- eller oppgavefordeling innenfor større forvaltningsområder. Kirkerådet og KA har et særlig ansvar for forsøks- og utviklingsarbeidet innen dette området.

Det betydelige reform- eller utviklingsarbeid innen den lokale kirkeforvaltningen som nå foregår innenfor rammen av dagens kirkelovgivning og kirkeordning, vil fortsette med økonomisk støtte fra staten. De nasjonale tiltakene overfor kirkebyggene, bl.a. den sentrale forsikringsordningen for kirkebyggene, kirkebyggdatabasen m.m., er viktige sider ved dette. Også disse tiltakene skal føres videre med økonomisk bistand fra staten. Når det gjelder prestedtjenesten, er hovedutfordringen nå å holde oppe progresjonen i den organisasjonsutvikling av tjenesten som ble påbegynt ved de nye tjenesteordningene i 2004.

4. GRØNN STAT

Å ivareta miljøhensyn er en kontinuerlig utfordring som alle virksomheter står overfor. Departementet minner om at arbeidet for en "Grønn stat" skal følges opp og at alle statlige virksomheter skal ha innført et miljøledelsessystem. Kirken ventes ellers å gi betydningsfulle bidrag på området.

DEL III ØKONOMIFORVALTNING

1. OM ØKONOMIFORVALTNINGEN

1.1 Generelt

Den foreløpige tildeling av bevilgning til Kirkerådets virksomhet i 2007, herunder inntektskrav og rammer for tilskudd forvaltet av Kirkerådet, er gitt i del I over.

Med *virksomhet* menes her den samlede virksomhet som Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er ansvarlig for. Vi minner om at det er Kirkerådet som for hele virksomhetsområdet vil stå ansvarlig overfor departementet med hensyn til disponering av gitte bevilgninger, at disse ikke overskrides, at fullmakter, retningslinjer og regler for økonomiforvaltningen overholdes mv. Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er slik underordnet Kirkerådet.

Reglement for økonomistyring i staten ble fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 12. desember 2003. Finansdepartementet fastsatte samme dag "Bestemmelser om økonomistyring i staten". På denne bakgrunn har departementet 15. november 2004 fastsatt ny økonomiinstruks for Kirkerådet. Etter det nye reglementet kan virksomhetene tilpasse økonomiforvaltningen etter vesentlighet og risiko. Departementet forutsetter at Kirkerådet har revidert interne økonomirutiner og -instruksjoner med bakgrunn i hovedinstruksen og de nye bestemmelsene.

I vedlegg 1 er inntatt en omtale av budsjettfullmaktene. Vedlegget inntas i alle tildelingsbrev til virksomheter under Kultur- og kirke departementet, og er derfor generelt utformet, med enkelte virksomhetsspesifikke bestemmelser. Vi viser til vedlegget.

Departementet vil understreke at en god og velordnet økonomiforvaltning er en avgjørende forutsetning for at de faglige oppgavene kan utføres effektivt og hensiktsmessig. Det må alt fra begynnelsen av året føres løpende kontroll med forbruket ut fra tidligere års erfaringer med hvordan forbruket normalt fordeler seg gjennom året. Til å dekke uventede utgifter må det fra årets begynnelse avsettes en reserve.

Dersom det i løpet av året oppstår uventede utgifter, må disse dekkes ved omdisponeringer innenfor den tildelte rammen. Departementet vil peke på den frihet som virksomhetene har gjennom budsjettfullmaktene, jf. vedlegg 1. Dersom Kirkerådet ikke kan finne dekning for utgiftene ved å utnytte budsjettfullmaktene, må utgifts- og aktivitetsreducerende tiltak vurderes. Nærmere bestemmelser om merinntektsfullmaktene er gitt i vedlegg 1.

Eventuell prissetting av varer og tjenester må følge reglene i Finansdepartementets *Veiledning i statlig budsjettarbeid*, som det generelt vises til. Vedtak om å ta betaling for tjenester som det ikke tidligere har vært tatt betaling for, må forelegges departementet.

En særskilt økonomikontrollrapport skal utarbeides per 31. august 2007, der det i tillegg til forbruket også skal angis planlagt forbruk for resten av året. Dette vil vi komme tilbake til i eget brev.

Når det gjelder spørsmålet om overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste, jf. vedlegg 1 pkt. 6, vil departementet søke å praktisere overføringsadgangen slik at ubrukt driftsbevilgning/ubrukte merinntekter kan påregnes overført med inntil 5 pst. av driftsbevilgningen. Det er ikke adgang til å overskride gitte bevilgninger. Dersom dette likevel forekommer, må merutgifter/mindreinntekter påregnes helt ut å komme til fradrag i neste års driftsbevilgning.

1.2 Omtale av årsverk og stillinger

Departementet fastsetter ikke lenger omfanget av bemanningen ved Kirkerådet. Dette betyr at Kirkerådet har myndighet til å opprette og inndra stillinger på bestemte vilkår. Det understrekes at det ikke kan etableres flere tilsetningsforhold enn at rådet har budsjettmessig dekning for lønnskostnader mv. for 2007. Samtidig må det tas hensyn til en realistisk forventning om hva driftsbudsjettet vil bli i de kommende år.

Kirkerådet må etter dette føre kontinuerlig oversikt over bemanningen slik at man til enhver tid har oversikt over antallet årsverk. Beregningen av antall årsverk må omfatte samtlige tilsetningsforhold, dvs. fast tilsatte, vikarer, engasjerte, midlertidig tilsatte mv.

Departementet vil ellers understreke betydningen av at Kirkerådet rapporterer opplysninger til Statens tjenestemannsregister. Foruten statistikk om statsansatte, brukes dette registeret til å beregne den budsjettmessige kompensasjonen som gis ved de årlige lønnsoppgjørene. Registeret må derfor være korrekt og ajourført.

Kirkerådet skal gi en omtale av økning eller reduksjon i antall årsverk i de årlige budsjettforslagene. Orientering om hvordan denne omtalen skal være, gis i det årlige budsjetttrundskrivet fra Kultur- og kirke departementet.

Nærmere regler om tilsetting av personale, opprettelse, inndragning og lønnsfastsetting av stillinger er omtalt i vedlegg 1. Av pkt. 7 i vedlegget er opplyst at myndigheten til å tilsette virksomhetsleder ligger i Kultur- og kirke departementet. Som kjent har Kirkerådet tilsettingsmyndigheten for direktør.

Dersom Kirkerådet tilsetter personell i stillinger med lønn over post 21, skal departementet orienteres. Rådet må i slike tilfeller legge særlig vekt på finansieringsgrunnlaget for stillingen og forholdet til tjenestemannsloven. Forutsetningen for tilsetting i slike stillinger er at Kirkerådet er sikret inntekter til dekning av både lønnsutgifter og andre tilknyttede utgifter, og at det er adgang til tilsetting etter tjenestemannsloven. Ved tilsetting i slike eksternt finansierte stillinger skal den alminnelige tilsettingsprosedyren følges, og de vanlige bestemmelser om kunngjøring, lønnsfastsettelse mv. vil gjelde. Vedkommende stillingsinnehaver er stats tjenestemann og omfattes av de lover, bestemmelser og avtaler som gjelder for arbeidstakere i staten. Det vises for øvrig til vedlegg 1, pkt. 8.

1.3 Plan for disponering av tildelt bevilgning

For å nå de mål som er fastsatt i budsjettproposisjonen for 2007 og i dette tildelingsbrevet, jf. del II, forutsettes det at det utarbeides en plan for disponeringen av den tildelte budsjetttrammen. Slik disposisjonsplan skal inneholde samtlige utgifter som vil påløpe i løpet av budsjettåret.

Utgiftene knyttet til det planlagte aktivitetsnivået, inkludert nye tiltak som Kirkerådet vil sette i gang i 2007, må helt ut dekkes innenfor den tildelte budsjetttrammen. I disposisjonsplanen må det derfor innarbeides dekning for alle utgifter som vil påløpe i budsjettåret i henhold til de aktivitetene som Kirkerådet har planlagt for 2007. Økte utgifter som følge av prisstigning gjennom året må i sin helhet dekkes innenfor den tildelte budsjetttrammen. Departementet vil understreke at det i løpet av budsjettåret ikke kan påregnes gitt ekstratildelinger.

Vi minner om at Kirkerådet har en generell plikt til å rapportere til departementet om spesielle forhold som kan gi budsjettmessige og/eller andre konsekvenser for virksomheten, og som er av en slik art at Kirkerådet ikke har virkemidler selv til å utrede konsekvensene.

1.4 Tilskuddsbevilgninger

Når det gjelder Kirkerådets forvaltning av tilskuddsposter, minner vi om at de administrative kostnadene ved forvaltningen av dem må dekkes av driftsbevilgningen under post 01. Kirkerådet bør derfor kritisk vurdere hvilke muligheter som foreligger for å effektivisere tilskuddsforvaltningen.

For forvaltningen av tilskudd viser vi ellers til pkt. 8 i økonomiinstruksen for Kirkerådet.

2. OMTALE AV TILDELINGSGRUNNLAGET

2.1 Generell kommentar til post 01 Driftsutgifter

Fra og med 2004 ble det gjennomført administrativ omlegging for beregning og oppgjør av arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen. Omleggingen innebar at den enkelte statlige virksomhet selv skal gjennomføre beregning og oppgjør av arbeidsgiveravgiften, jf. også brev fra Kultur- og kirke departementet av 17. november 2003 og Finansdepartementets rundskriv R-103/2003. Dette vil gjelde tilsvarende for 2007.

Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift foreslås gjeninnført fra 1. januar 2007. Det vil da være lokaliseringen til vedkommende virksomhet som arbeidstakeren er knyttet til, som vil være bestemmende for hvilken arbeidsgiveravgiftssats som skal benyttes. For ansatte tilknyttet Kirkerådet innebærer dette at det er satsene som gjelder for Oslo som skal benyttes. Arbeidsgiveravgiftssatsene er her for 2007 foreslått til 11,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år og 14,1 pst. for øvrige.

De budsjettmessige virkningene i 2007 av lønnsoppgjøret i 2006 er innarbeidet i tildelingen nå. Budsjettmessige virkninger av lønnsoppgjøret som kommer i 2007 kan påregnes kompensert ved ekstratildeling høsten 2007.

2.2 Kap. 340 Kirkelig administrasjon

Med hensyn til tildeling av budsjetttrammer, vises til del I foran.

2.2.1 Kommentar til kap. 340 post 01 Driftsutgifter

Under denne posten dekkes lønn og andre driftsutgifter, herunder utgifter til Kirkemøtet, Mellomkirkelig Råd og Samisk kirkeråd. I tildelingen under posten er det tatt hensyn til utgifter til driften av det kirkelige medlemsregisteret. Det er også innarbeidet midler til videreføring av avtalen med Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste.

I foreløpig tildelingsbrev for 2006 var det innarbeidet et beløp til dekning av Kirkerådets utgifter knyttet til drift, vedlikehold og kontraktsmessige forpliktelser ved leie av kontorarealer i Kirkens hus. Kompensasjonsbeløpet som ble innarbeidet i tildelingen for 2006 er prisjustert for 2007. Det er i tildelingen også tatt hensyn til justeringen som ble gjort i vårt brev av 24. mai 2006. Med den foretatte justering kan det ikke påregnes

ekstratildeling i 2007 som følge av endringer når dette skjer i samsvar med husleiekontrakten. I tildelingen er det ellers innarbeidet kr 120 000 for oppgaver Kirkerådet ivaretar for Bispemøtet, foruten midler til dekning av lønnsutgifter for 60 pst. av et årsverk som er forbeholdt administrativ bistand for Bispemøtet, jf. også brev av 3. november 2004 til Bispemøtet. I tildelingen er det i noen grad tatt hensyn til merutgifter omtalt i Kirkerådets brev 17. oktober 2006 til departementet.

Inntektskravet for Kirkerådet under kap. 3340, post 01 er økt med kr 208 000 fra 2006 til 2007. Beløpet tildelt under kap 340, post 01, er økt tilsvarende. Vi minner om at dersom inntektsforutsetningene under kap. 3340, post 01 ikke oppfylles, men blir lavere enn budsjettet, reduseres den samlede bevilgning under post 01 driftsutgifter tilsvarende. Kirkerådet vil imidlertid ha fullmakt til å overskride post 01 mot tilsvarende merinntekter. Nærmere omtale av merinntektsfullmaktene er gitt i vedlegg 1.

2.2.2 Kommentar til kap. 340 post 21 Spesielle driftsutgifter

Under denne posten føres utgifter til oppdragsvirksomhet eller tidsbegrensede prosjekter som dekkes av inntekter ført under kap. 3340 post 02. Som det framgår korresponderer bevilgningen under post 21 direkte med inntektsposten 02. Dersom inntektsforutsetningene for post 02 ikke oppfylles, men blir lavere enn budsjettet, reduseres bevilgningen under post 21 tilsvarende

Dersom merinntektene nyttes til avlønning av personell, gjelder de vanlige retningslinjer om tilsetting av personell i staten, jf budsjettfullmaktene omtalt i vedlegg 1. Departementet ber om å bli holdt orientert om slike saker.

2.2.3 Kommentar til kap. 340, post 71.13 Tilskudd til Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep

I St. prp. nr. 1 (2006-2007) er det statlige tilskuddet til Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep foreslått til kr 1 350 000 kroner for 2007. Målsettingen med det statlige tilskuddet er å styrke ressurscenterets finansieringsgrunnlag og sikre en forutsigbar og sikker drift av senteret. Midlene stilles med dette til disposisjon for Kirkerådet. På samme måte som tidligere vil Kirkerådet ha oppfølgingsansvaret for bevilgningen, noe som bl.a. innebærer å utbetale tilskudd til senteret, å føre kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene og å redegjøre for senterets økonomiske situasjon i Kirkerådets årsrapport for 2007.

2.2.4 Kommentar til kap. 340 post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene

Bevilgningen under denne posten er for 2007 foreslått til 70,2 mill. kroner. Av bevilgningen under posten for 2007 er ca. 26 mill. kroner foreslått avsatt til tiltak som kan gi utgiftsbesparelser for de kirkelige fellesrådene. I første rekke vil avsetningen gjelde tiltak overfor kirkebyggene. I stor grad gjelder dette delvis finansiering av en felles forsikringsordning for kirkebyggene, jf. postomtalen i budsjettproposisjonen. Det er også foreslått avsatt 0,9 mill. kroner for dekning av utgifter for menighetenes tilgang til det lokale medlemsregisteret.

I budsjettproposisjonen for 2007 er det lagt til grunn at 44,1 mill. kroner av bevilgningen blir fordelt som driftstilskudd til fellestrådene, og at den endelige fordeling av bevilgningen på fellestrådene og sentrale tiltak vil bli fastsatt i samråd med Kirkerådet og KA.

2.2.5 Kommentar til kap. 340, 75 Trosopplæring

I St.prp. nr. 1 (2006-2007) foreslås det under denne posten bevilget 100 mill. kroner til kirkens trosopplæring. I tillegg videreføres bevilgningen under kap. 341, post 01 på 1,5 mill. kroner til særskilte stillinger som ble opprettet med bakgrunn i trosopplæringsreformen. Det samlede budsjettforslaget for 2006 vedrørende trosopplæringen er dermed 101,5 mill. kroner. Dette er en økning på 23,8 mill. kroner i forhold til 2005.

I den foreslåtte bevilgningen under kap. 340, post 75 inngår tilskudd til tre katekestillinger opprettet i 2003, jf. departementets brev 27. mars 2003 og Kirkerådets brev 11. april 2003. Bevilgningen under post 75 som kan disponeres av Kirkerådet til trosopplæringsreformen er etter dette 98,5 mill kroner for 2007.

Vi viser ellers til kommentaren til post 75 i budsjettproposisjonen for 2007, hvor det heter:

"Bevilgningsforslaget under posten gjelder reform av kirkens trosopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid – om reform av kirkens dåpsopplæring. Bevilgningen benyttes i hovedsak som tilskudd til menigheter som skal utprøve og utvikle et systematisk opplæringsstilbud i samsvar med reformens forutsetninger, til informasjons- og opplæringsmateriell, pedagogisk veiledning og utviklingsarbeid, forskningsbasert evaluering av reformen m.m.

Den første fasen av reformen gjennomføres som et femårig forsøks- og utviklingsarbeid, der hensikten er å utprøve og gjøre erfaringer fra opplæringsprosjekter i et bredt tilfang av menigheter over hele landet. Forsøksfasen understreker reformens lokale forankring, og har siden den ble innført i 2004 utløst et bredt kirkelig engasjement. Fra oppstarten til nå har over 70 pst., eller vel 900 av landets menigheter, forberedt opplæringsprosjekter og søkt om å få tildelt prosjektmidler fra reformen. I 2006 er mer enn 250 menigheter involvert i reformen, fordelt på nær 120 prosjekter. Prosjektene omfatter både såkalte fullskalatilbud, dvs. opplæringsstilbud som omfatter alle døpte fram til fylte 18 år, og prosjekter som er avgrenset til ulike aldersfaser innenfor denne aldersgruppen. I tillegg kommer en rekke nasjonale og regionale prosjekter, bl.a. med formål å utvikle læremidler og tilpasse opplæringen til barn og unge med særskilte behov.

2007 er fjerde året av reformens femårige forsøks- og utviklingsfase. I 2003 ble det bevilget 5 mill. kroner til styrket trosopplæring i Den norske kirke. I forbindelse med reformens innføring i 2004 ble det bevilget 25 mill. kroner utover tidligere års bevilgning. Bevilgningene ble trappet opp i 2005 med 25 mill. kroner og i 2006 med 22,7 mill. kroner. Med forslaget til bevilgningsøkning på 23,8 mill. kroner for neste år, vil innsatsen for en styrket trosopplæring i kirken være på vel 100 mill. kroner i 2007. Av dette bevilges 100 mill. kroner over post 75 og 1,5 mill. kroner over post 71.

Den erfaringsbaserte tilnærmingen som er valgt i utviklingen av reformen, stiller store krav til forskningsbasert dokumentasjon og evaluering. Forskere og forskningsinstitusjoner er gitt i oppdrag å følge og evaluere de enkelte opplæringsprosjektene. I tillegg er det til hvert prosjekt knyttet en faglig ressursperson som veileder. Erfaringene som vinnes, og de evalueringene som gjøres, bl.a. om innholdet i prosjektene og oppslutningen i de aktuelle målgruppene, er viktige for reformens videre utvikling. Kjønnsperspektivet i reformen er omtalt i vedlegg 4 til budsjettproposisjonen.

Som tidligere år er det Kirkerådet og den sentrale styringsgruppen som har ansvaret for å fordele bevilgningen på de enkelte reformaktivitetene og utgiftsområdene. Ved budsjett-tildelingene i 2006 har prosjektledelsen videreført fordelingsprofilen fra tidligere år, dvs. at størstedelen av bevilgningen, nær 80 pst., er gitt som tilskudd til prosjekter i utvalgte menigheter. Til nasjonale og regionale prosjekter, pedagogisk utviklingsarbeid, forskning, evaluering og

informasjonsarbeid er det disponert ca. 13 mill. kroner. I tillegg kommer lønn og driftsmidler til det sentrale prosjektsekretariatet, som utgiftsføres under post 01.

Vi viser til dette, og ber Kirkerådet legge fram for departementet et budsjettoppsett for anvendelsen av midlene på de enkelte reformaktivitetene og utgiftsområdene i 2007. Dette bes sendt departementet innen 10. januar 2007. Vi ber om at budsjettet spesifiseres slik at det er mulig å følge utgiftsutviklingen fra 2006 til 2007 for ulike utgiftsområder (driftsutgifter for sekretariatet, styringsgruppen, evaluering mv.). På tilsvarende måte som for 2006, forutsetter departementet at bevilgningen i 2007 disponeres på en måte som gjør at det ikke genereres økte utgiftsbehov for påfølgende år. Vi minner ellers om at Kirkerådet eller styringsgruppen ikke kan foreta bindende disposisjoner eller vedtak på bakgrunn av bevilgningsforslaget i St.prp. nr. 1 (2006-2007) før Stortinget har gjort endelig vedtak om statsbudsjettet for 2007.

2008 vil være siste år i den femårige forsøks- og utviklingsfasen for reformen, og for den prosjektorgansieringen som ble valgt for reformens første år. Vi ber om at et begrunnet budsjettforslag for reformen i 2008 med dette som bakgrunn, og om mulig med en anbefaling om reformens videre gjennomføring utover 2008, sendes departementet innen 5. januar 2007.

2.2.6 Kommentar til kap. 340 post 76 Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken

I 2006 ble det avsatt 3,5 mill. kroner til forsøks- og utviklingstiltak. I St.prp. nr 1 (2006-2007) foreslås det bevilget 4,5 mill. kroner under denne posten for 2007. Som følge av at enkelte forsøks- og utviklingstiltak som det gis tilsagn om støtte til ikke vil kunne gjennomføres i løpet av budsjettåret, er det i budsjettproposisjonen foreslått at ubenyttet beløp under posten skal kunne overføres fra ett budsjettår til neste. I postomtalen heter det dessuten at Kirkerådet skal forvalte midlene i nært samarbeid med KA. Som i 2006 skal 1 mill. kroner av bevilgningen avsettes til kompetanseutviklingstiltak for kirkelig ansatte og valgte medlemmer av fellesråd og menighetsråd.

Målsettingen med tilskuddet er å stimulere til omstillingsprosesser og prosjekter som kan virke effektiviserende og kostnadsbesparende for kirkesektoren med særlig vekt på omstillings- og endringsprosesser som sikter mot større og mer robuste kirkelige forvaltningsenheter. I St. prp. nr 1 (2006-2007) heter det følgende om målsettingen med tilskuddet.

”I tiden framover bør tilskuddet innrettes mot de deler av kirkeforvaltningen som er svakest utbygget, med særlig vekt på å prøve ut ulike samordnings- eller samarbeidsformer mellom to eller flere fellesråd. Forsøk som omfatter fellesråd i små kommuner, bør ha prioritet. I tilknytning til det pågående omstillings- og omorganiseringsarbeidet innen prestetjenesten, er det av interesse også å vinne erfaringer med prostiet som forvaltningsenhet. Hoveddelen av bevilgningen skal benyttes som tilskudd eller stimuleringstiltak for lokale forsøk, men det vil også være behov for å avsette midler til sentral rådgivning, evaluering og erfaringsspredning m.m.”

Som tidligere forutsetter departementet at omstillingsprosesser og prosjekter utformes slik at de ikke bryter med grunnleggende prinsipper i dagens kirkeordning. Det er ellers påpekt, både fra Kirkerådet og KA, at det vil være av stor betydning at prosjekter

som mottar støtte, blir evaluert og at erfaringene fra prosjektene blir gjort tilgjengelig for andre. Vi legger til grunn at dette hensynet ivaretas, og at igangsatte prosjekter kan ferdigstilles på forsvarlig måte. Med bakgrunn i den betydning departementet tillegger nevnte stimulerings tiltak, ber vi om at foreløpige planer for bruken av midlene i 2007 forelegges departementet så snart slike foreligger, men senest 1. februar 2007.

Når det gjelder rapporteringen om anvendelsen av bevilgede midler, ber vi om at Kirkerådet forestår den samlede rapporteringen til departementet. Rapporteringen bør inneholde en kort beskrivelse av tiltakene det er gitt midler til, samt en vurdering av eventuelle effektivitetsgevinster som tiltakene genererer. Vi antar det er naturlig at rapporteringen inntas i Kirkerådets årsmelding, men også annen rapporteringsform kan vurderes. Frist settes til 1. mars 2008.

2.3 Kap. 3340 Kirkelig administrasjon

Inntektskapitlet skal benyttes ved innbetaling av ulike refusjoner, kursavgifter mv. ved salg av materiell, publikasjoner eller ved andre inntektsbringende aktiviteter/tjenester.

Inntektskravet under kap. 3340, post 01 Ymse inntekter, gjelder både for salg av egenprodusert materiell og for visse typer refusjoner. Kap. 3340, post 01 vil bl.a. også være aktuell for tilskudd (refusjon) fra Opplysningsvesenets fond, dersom Kirkerådet har ført utgifter under kap. 340, post 01 ved gjennomføring av felleskirkelige tiltak finansiert av fondsavkastningen, jf. også omtalen av felleskirkelige tiltak under pkt. 2.4 Opplysningsvesenets fond.

Kirkerådet må vurdere mulighetene for å kreve refundert – helt eller delvis – reise- og oppholdsutgifter som de tilsatte har ved gjennomføring av reiseoppdrag som er rekvirert av andre. Slik refusjon skal i tilfelle også inntektsføres på kap. 3340, post 01.

Når det gjelder fullmakter, bl.a. bruk av merinntekter, vises det til vedlegg 1. For øvrig vises til den alminnelige merinntektsfullmakt som gjelder ved refusjoner postert til inntekt for post 15 Refusjon arbeidsmarkedstiltak, post 16 Refusjon fødsels- og adopsjonspenger og post 18 Refusjon av sykepenges.

2.4 Opplysningsvesenets fond

2.4.1 Tilskudd fra fondet til felleskirkelige tiltak

Tilskuddet til felleskirkelige tiltak i 2007 er budsjettert med 25,5 mill. kroner, dvs. samme beløp som i 2006, jf. omtalen av Opplysningsvesenets fond i budsjettproposisjonen side 143-147. Av dette stilles som nevnt kr 23 750 000 til disposisjon for Kirkerådet i 2007, jf. foran under del I.

Som for 2006 skal det av tilskuddet bl.a. dekkes kontingentutgifter til økumeniske organisasjoner. I beløpet er det også innarbeidet kr 250 000 til dekning av utgifter i

forbindelse med arbeidet med reform av høymessen. Etter det vi forstår skal dette utredningsarbeidet pågå fram til og med 2007.

Departementet mottok 14. juni 2005 en rapport fra Kirkerådet over anvendelsen av midlene avsatt til felleskirkelige tiltak for 2004. Rapporten ga en omfattende og detaljert beskrivelse av ulike prosjekter som det ble ytt midler til. I foreløpig tildelingsbrev til Kirkerådet for 2006 kommenterte departementet rapporten og ba videre om at rapporten for 2005 skulle inneholde opplysninger om angitt forhold, jf. også nedenfor. Etter det vi kan se har imidlertid departementet ikke mottatt noen rapport over anvendelsen av midlene som ble avsatt til felleskirkelige tiltak i 2005. Dette bes oversendt snarest. På tilsvarende måte som for 2005 ber vi om at rapporten til departementet for anvendelsen av midler for 2006 har følgende opplysninger:

- Oversikt over total bevilgning, inklusive midler som er overført fra foregående år, totalt forbruk (regnskapsførte utgifter) og forklaring på eventuelle ubenyttede midler.
- Oversikt over beløp disponert av Kirkerådet spesifisert på administrasjonstilskudd, interne prosjekter og eksterne prosjekter (overføringer til andre) og til økumeniske organisasjoner/søsterkirker. Tilsvarende bes opplyst for det enkelt bispedømmeråd.
- Oversikt over totalbeløp nyttet til det enkelte satsningsområde (trosopplæring, diakoni, ung i kirken, samisk kirkeliv, mv.), med redegjørelse over hvordan midler er blitt nyttet samlet sett på det enkelte område.

Vi ber om rapport over anvendelse av midlene for 2006 i samsvar med ovenstående punkter blir oversendt departementet innen 1. juni 2007.

2.4.2 Lån i Opplysningsvesenets fond

Kirkerådet har fullmakt til å behandle og innvilge lån i Opplysningsvesenets fond. Det vises til hovedinstruksen for Opplysningsvesenets fond § 2-2.

DEL IV RAPPORTERING MV

1. KRAV TIL ÅRSRAPPORT FOR 2007

1.1 Innledning

I henhold til økonomiregelverket for staten skal virksomhetene ved utgangen av hvert budsjettår utarbeide en egen årsrapport, jf. pkt. 1.5.1 i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Årsrapporten for 2007 skal som vanlig utarbeides som et eget dokument og sendes Kultur- og kirke departementet innen 1. mars 2008. Årsrapporten skal videresendes fra

departementet til Riksrevisjonen og må derfor sendes både på papir og pr e-post til postmottak@kkd.dep.no.

For virksomheter under Kultur- og kirke departementet er det utarbeidet generelle retningslinjer for årsrapporteringen. Disse er inntatt i vedlegg 2, Krav til årsrapport for 2007. Vi ber spesielt om at det legges merke til kravene om redegjørelse på likestillingsområdet, jf. vedleggets pkt. 3. Når det gjelder kravene til årsrapport i vedleggets pkt. 2, er disse presisert nedenfor. Kirkerådet skal derfor rapportere på grunnlag av disposisjonen som følger under pkt. 1.2 Disposisjon for rapporteringen.

I tillegg til ovennevnte vil vi minne om det særlige ansvar Kirkerådet har for å følge opp arbeidet med å implementere kjønns- og likestillingsdimensjonen i evalueringen av trosopplæringsreformen. Departementet vil komme tilbake med en spesifisert bestilling i et eget brev senere i høst.

Når det gjelder rapporteringen av årsregnskapet for 2007, vil departementet som tidligere be om at denne rapporteringen skjer i januar 2008. Den skal derfor ikke inngå i den ordinære årsrapporten for 2007.

1.2 Disposisjon for rapporteringen

For hvert av resultatmålene 2.1 til 2.8 ber vi om at det blir avgitt rapport i henhold til følgende struktur:

- I. En tilstandsvurdering der Kirkerådet vurderer graden av måloppnåelse i forhold til vedkommende resultatmål, gjerne ved å vise til statistiske sammenhenger.
- II. Kirkerådets egne strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmålet
- III. Behovet for eventuelle endringer av Kirkerådets strategier, planer og tiltak i forhold til resultatmålet

For ordens skyld ber vi om at det aktuelle resultatmålet gjengis som overskrift når det rapporteres på punktene I - III.

Departementet kan komme til å be om særskilt rapportering på enkelte av resultatmålene. Vi vil i tilfelle komme tilbake med nærmere retningslinjer på dette senere.

1.3 Tilstandsrapport for Den norske kirke

I tillegg til den ordinære årsrapporten vil departementet som tidligere år be om at Kirkerådet utarbeider en tilstandsvurdering for Den norske kirke med vekt på hovedutfordringer. Denne bør bl.a. basere seg på materiale fra bispedømmenes årsrapporter, kirkestatistikk som KIFO og SSB samler inn, og fra det materialet som inngår i utviklingen av kirkelig monitor. Departementet ber om å få tilstandsvurderingen sendt innen 1. mai 2008.

2. MØTEPLAN

Den årlige samtalen mellom departementet og Kirkerådet vil som vanlig finne sted om våren, der bl.a. Kirkerådets leder og direktør ventes å delta. Viktige bakgrunnsdokumenter for samtalen vil være Kirkerådets årsrapport, tilstandsvurderingen for Den norske kirke og departementets tildelingsbrev for 2007. Kirkerådets planer og strategier vil også bli gjennomgått.

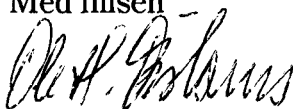
Møtet er berammet til torsdag 10. mai 2007 kl. 10.00-15.00, i departementets lokaler. Nærmere opplegg for samtalen vil bli meddelt senere.

For øvrig inviterer vi Kirkerådets direktør til å delta under de årlige samtalene med representanter fra de enkelte bispedømmene, jf. departementets foreløpige tildelingsbrev til bispedømmene, hvor tid og sted er angitt. Vi gjør oppmerksom på at møtet med Oslo er flyttet til 19. mars og at det må fastsettes et nytt tidspunkt for møtet med Møre.

Tildelingsbrevet er sendt til Kirkerådet i fem eksemplarer. Flere eksemplarer kan eventuelt ettersendes. Vi ber om at brevet blir gjort kjent blant de tillitsvalgte, jf. Hovedavtalen § 11.

Eventuelle kommentarer til tildelingsbrevet bør være departementet i hende innen 15. desember d.å.

Med hilsen

Ole H. Fisknes e.f.
ekspedisjonssjef

Jørn Hagen
avdelingsdirektør

Vedlegg

Kopi: Riksrevisjonen seksjon 1.6
Senter for statlig økonomistyring, region Tromsø
Opplysningsvesenets fond
KA

BUDSJETTFULLMAKTER FOR 2007

Sentrale bestemmelser om budsjettering, budsjett disponering og økonomiforvaltning i statlige virksomheter er samlet i Finansdepartementets "Veileder i statlig budsjettarbeid" som er tilgjengelig elektronisk på Finansdepartementets hjemmesider. Fullmakter i henhold til bevilgningsreglementet er omtalt i Finansdepartementets rundskriv R-110/2005 av 05.12.2005, jf. Kultur- og kirke departementets brev av 12.12.2005 om ovennevnte.

For 2007 gjelder følgende budsjettfullmakter for virksomhetene under Kultur- og kirke departementet:

1. Overskridelse av driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Virksomhetene kan overskride driftsbevilgningene mot tilsvarende merinntekter slik det framgår av oversikten nedenfor, *jf. St. prp.nr. 1 (2006-2007)*:

<u>overskride</u> <u>bevilgningen under:</u>	<u>mot tilsvarende</u> <u>merinntekter under:</u>
kap. 300, post 01	kap. 3300, post 01
kap. 305, post 01	kap. 3305, post 06
kap. 320, post 01	kap. 3320, postene 01 og 03
kap. 322, post 01	kap. 3322, post 01
kap. 323, post 01	kap. 3323, post 01
kap. 324, post 01	kap. 3324, post 01
kap. 325, post 01	kap. 3325, post 01
post 21	post 02
kap. 326, post 01	kap. 3326, post 01
post 21	post 02
kap. 328, post 01	kap. 3328, post 01
post 21	post 02
kap. 329, post 01	kap. 3329, post 01
post 21	post 02
kap. 334, post 01	kap. 3334, post 01
post 21	post 02
kap. 340, post 01	kap. 3340, post 01
post 21	post 02
kap. 341, post 01	kap. 3341, post 01
post 21	post 02
kap. 342, post 01	kap. 3342, postene 01 og 04

Dersom inntektene under de ovennevnte inntektspostene blir mindre enn budsjettet, innebærer dette at rammen under de aktuelle utgiftspostene må reduseres tilsvarende mindreinntekten.

Bevilgningen under post 21 kan bare benyttes i den grad det kan skaffes oppdragsinntekter.

2. Nettobudsjettering ved utskifting av utstyr

Virksomhetene kan benytte nettobudsjettering under post 01 Driftsutgifter ved utskifting av utstyr. Adgangen til å nettoføre inntekter ved utskifting av utstyr er begrenset til inntil 5 pst. av bevilgningen under post 01.

3. Omdisponering mellom poster på budsjettet for statlige virksomheter

Virksomhetene kan gis adgang til å omdisponere inntil 5 pst. av bevilgningen under post 01 Driftsutgifter til investeringer under post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*. Slik omdisponering av midler skal godkjennes av departementet i hvert enkelt tilfelle. Før omdisponering kan foretas må derfor virksomhetene sende søknad om slik omdisponering til Kultur- og kirke departementet.

4. Overskridelse mot innsparing i senere budsjett-termin

Virksomhetene kan gis adgang til å overskride driftsbevilgningen under post 01 Driftsutgifter med inntil 5 pst. til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i løpet av de tre påløpende budsjett-terminene. Slik overskridelse skal godkjennes av departementet i hvert enkelt tilfelle. Før overskridelse kan foretas må derfor virksomhetene sende søknad om slik overskridelse til Kultur- og kirke departementet.

5. Inngåelse av leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester

Virksomhetene kan inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret når avtalene gjelder virksomhetens ordinære drift og utgiftene kan dekkes innenfor et uendret bevilgningsnivå i avtaleperioden.

6. Overføring av budsjettmidler mellom statlige virksomheter

Overføring av budsjettmidler fra en virksomhet til en annen virksomhet kan skje ved at det overføres midler til mottakende virksomhets konto, eller ved at mottakende virksomhet får belastningsfullmakt, jf. Finansdepartementets rundskriv R-10/01 av 04.10.2001. Dersom det benyttes fullmakt, skal fullmakten alltid gis til virksomheten, og ikke til en eller flere personer.

Belastningsfullmakt gis på fastsatt skjema R-0001 Fullmakt for bruk av budsjettmidler. Kopi av fullmakten sendes Kultur- og kirke departementet v/ Administrasjons- og økonomiavdelingen.

7. Overføring av ubrukt driftsbevilgning fra ett år til neste

Overføring av ubrukt driftsbevilgning (postene 01 og 21) fra ett år til neste skal godkjennes av Finansdepartementet. Virksomhetene sender eventuell søknad om

overføring av ubrukt driftsbevilgning til Kultur- og kirke departementet i samsvar med de frister som blir fastsatt senere i eget rundskriv til virksomhetene om statsregnskapet for 2007.

8. Tilsetting av personale i statlige virksomheter

Jf. Statens personalhåndbok

Myndigheten til å tilsette virksomhetsleder ligger i Kultur- og kirke departementet. For øvrige stillinger er tilsettingsmyndigheten lagt til virksomhetene (tilsettingsråd/styrer). Unntatt fra dette er likevel virksomheter uten styre/tilsettingsråd. For disse virksomhetene ligger tilsettingsmyndigheten i Kultur- og kirke departementet.

9. Opprettelse og inndragning av stillinger

Den enkelte virksomhet kan selv opprette og inndra stillinger på bestemte vilkår.

9.1 Opprettelse av stillinger

Det kan opprettelse stillinger under forutsetning av at:

- virksomheten har budsjettmessig dekning for de lønns- og driftskostnader som tilsettingen medfører innenfor den tildelte budsjetttrammen under post 01
- virksomheten kan dekke de lønns- og driftskostnader som tilsettingen medfører innenfor en realistisk forventning om hva driftsbudsjettet vil bli i de påfølgende år
- tilsettingen er i tråd med de føringer/forutsetninger for øvrig som er omtalt i dette tildelingsbrevet
- tilsettingen ligger innenfor rammene av tjenestemannsloven
- det kun nyttes stillingskoder fra gjennomgående lønnsplaner eller egne etatsplaner
- lønsplassering av stillingen behandles i samsvar med hovedtariffavtalens bestemmelser, jf. særlig hovedtariffavtalens pkt 2.3.8 om kunngjøring av stilling.

9.2 Omgjøring av besatte stillinger

Jf. Statens personalhåndbok

Opphevelsen av Bevilgningsreglementets § 10 medfører ingen endringer i hovedtariffavtalens bestemmelser om omgjøring av besatte stillinger (også lederstillinger). Dette skjer som tidligere i årlige sentrale og lokale forhandlinger.

9.3 Inndragning av besatte stillinger

Forutsetningen for å kunne inndra en besatt stilling er at arbeidet faller bort. Vedtak om å inndra en besatt stilling må treffes skriftlig og skal inneholde:

- beskrivelse av stillingens arbeidsoppgaver og status (fast/midlertidig)
- begrunnelse for inndragningen - tas med både i oppsigelsesvedtaket og i underretningen til den tjenestemann som sies opp
- Kultur- og kirke departementet skal orienteres om vedtaket.

Det vises ellers til pkt. 3 i Planleggings- og samordningsdepartementets PM 20/97 av 29. september 1997, samt reglene i tjenestemannsloven og Hovedavtalen.

9.4 Omplussing av stillinger

Bispedømmerådene har fullmakt til å omplassere stillinger innen bispedømmet ved ledighet. Det må imidlertid innhentes uttalelse fra de instanser som berøres av vedtaket, jf. kirkelovens § 11, og gjennomføres drøftinger med vedkommende tjenestemannsorganisasjon, jf. Hovedavtalens § 12.

Dersom omplassering av en stilling får konsekvenser for den framtidige disponeringen av en prestebolig tilhørende Opplysningsvesenets fond, må saken på forhånd avklares med fondet.

9.5 Fullmakter

Opprettelse av lederstillinger på kontorsjefnivå eller høyere, jf. lønnsplanene 90.100, 90.301, 90.303 og 09.840, og opprettelse av stillinger som forsker, rådgiver, prosjektleder eller utredningsleder, jf. lønnsplanene 90.400, 90.500, 90.510 og 90.520, skal forelegges Kultur- og kirke departementet.

Virksomheter som er egne forhandlingssteder etter Hovedtariffavtalen

Opprettelse av stillinger på avdelingsdirektørnivå eller tilsvarende skal forelegges Kultur- og kirke departementet.

10. Lønnsfastsetting av stillinger

Kultur- og kirke departementet fastsetter lønn for de stillinger der tilsetningsmyndigheten er lagt til Kultur- og kirke departementet.

Bispedømmerådene fastsetter lønn for stillinger ved bispedømmekontorene med unntak av stillingen som direktør.

For øvrige stillinger er lønnsfastsettingen lagt til den enkelte virksomhet, jf. hovedtariffavtalens pkt. 2.3.8.

KRAV TIL ÅRSRAPPORT FOR 2007

Årsrapporten for 2007 skal utarbeides med utgangspunkt i de krav som er stilt i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet. Årsrapporten skal inneholde:

- regnskap for 2007
- forklaring av avvik i regnskapstallene i forhold til tildelt budsjetttramme for 2007
- redegjørelse for måloppnåelse og for utviklingen i forhold til de strategier, hovedprioriteringer og eventuelle satsingsområder som er omtalt i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet
- redegjørelse for oppnådde resultater i forhold til de resultatmål som er omtalt i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet
- redegjørelse for forvaltningen av midler under tilskuddsordninger dersom virksomheten forvalter slike ordninger
- redegjørelse for forvaltningen av midler til tilskudd som ikke inngår i tilskuddsordninger (enkelttilskudd) dersom virksomheten forvalter slike midler
- oversikt over uerholdelige fordringer og avskrivninger av krav
- redegjørelse for virksomhetens miljøarbeid
- redegjørelse om likestilling.

1. Årsregnskap

Regnskapstallene skal som tidligere presenteres i henhold til gjeldende kontoplan for statsregnskapet og omfatte virksomhetens samtlige utgifter og inntekter. Nærmere orientering om rapportering til statsregnskapet for 2007 vil bli gitt høsten 2007 i departementets årlige rundskriv om innrapportering til det sentrale statsregnskapet.

Forklaring av avvik i regnskapstallene i forhold til tildelt budsjetttramme må presenteres med tanke på at departementet skal benytte materialet i sine forklaringer til statsregnskapet overfor Riksrevisjonen. Regnskaptall og forklaringer må omfatte samtlige budsjettmidler som virksomheten har fått stilt til disposisjon i løpet av året.

2. Resultatrapport

Kultur- og kirke departementet skal rapportere til Stortinget om oppnådde resultater i 2007 gjennom budsjettproposisjonen for 2009. Virksomhetenes resultatrapportering for 2006 vil danne grunnlag for denne rapporteringen. Resultatrapporteringen er også et viktig grunnlag for departementets formulering av mål- og resultatkrav for kommende år. Virksomhetene må derfor legge vekt på å framskaffe og presentere data for oppnådde resultater i forhold til de mål som er trukket opp i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet for 2007.

De statlige virksomhetene varierer etter størrelse, formål, funksjon og egenart. Pkt. a.- c. nedenfor vil derfor i ulik grad komme til anvendelse, avhengig av den aktuelle virksomheten.

Virksomhetens rapport for 2007 skal inneholde:

- a. Kortfattet omtale av virksomhetens samlede aktivitet i 2007 med vekt på omtale av oppnådde resultater i forhold til de strategier, hovedprioriteringer og satsingsområder som er trukket opp i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet for 2007.
- b. Omtale av virksomhetens oppnådde resultater i 2007 i forhold til de resultatmål som er trukket opp i det foreløpige/endelige tildelingsbrevet for 2007. Omtalen må utarbeides med utgangspunkt i de tilhørende resultatindikatorene. Det må også gis en kortfattet omtale av de konkrete tiltak som virksomheten har iverksatt i 2007 for å nå de fastsatte resultatmålene for 2007. Omtalen begrenses til tiltak som er sentrale for mål- og resultatoppnåelsen.
- c. Omtale av aktiviteter i 2007 som det er knyttet spesielle forutsetninger til når det gjelder disponeringen av budsjetttrammen, jf. budsjettproposisjonen og det foreløpige/endelige tildelingsbrevet for 2007.

Omtalen må inneholde både tekstomtale og tabelloversikter som dokumenterer de resultater som virksomheten har oppnådd. Det må benyttes tallmateriale som i størst mulig grad sier noe om virksomhetens ressursutnyttelse. Tabelloversikter utarbeides med sammenlignbare tall for 2006 og 2007 med tilhørende plantall for 2008.

De tiltakene som er gjennomført, men som ikke har gitt de forutsatte resultater, må også omtales. For slike tiltak må det gis opplysning om hvorfor målet ikke er nådd, hvilke ressurser/tiltak som må settes inn i 2008 og/eller senere for at målet skal nås.

Dersom det er avvik mellom regnskap og bevilgning, må dette kommenteres nærmere.

3. Likestilling

Offentlige myndigheter er i henhold til likestillingslovens § 1a pålagt å arbeide aktivt for å fremme likestilling, samt å redegjøre for arbeid og status på dette området. Virksomheten må derfor redegjøre for arbeidet med likestilling og status for dette arbeidet i 2007. Redegjørelsen må bl.a. inneholde følgende oversikt:

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling - alle ansatte (<i>i pst.</i>)						
Kjønnsfordeling - heltidsansatte (<i>i pst.</i>)						
Kjønnsfordeling - deltidsansatte (<i>i pst.</i>)						
Gjennomsnittslønn (<i>i 1 000 kr</i>)						

KRAV TIL INNHOLDET I TILSKUDDSBREV

Jf. Bestemmelser om statlig økonomistyring, kap. 6 Forvaltning av tilskuddsordninger, pkt. 6.3.3 Tilskuddsbrev

Det skal sendes tilskuddsbrev til hver enkelt tilskuddsmottaker. Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg skal omtale:

- tilskuddsbeløp
- formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til
- utbetalingsordning
- eventuelle vilkår knyttet til bruken av midlene og eventuell frist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- krav til rapportering
- kontrolltiltak som kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementets § 10 2.ledd
- mulige reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med forutsetningene for tilskuddet

Vedlagte Retningslinjer for økonomiforvaltning og kontroll for tilskuddsmottakere som får tildelt statstilskudd fra Kultur- og kirke departementet kan benyttes som mal for utarbeiding av vedlegg til tilskuddsbrevet. Det må vises til eventuelle vedlegg i tilskuddsbrevet.

Når det kreves revisorbekreftelse skal revisors ansvar for feilaktige eller mangelfulle opplysninger presiseres.

Dersom det stilles krav utover det som framgår av regelverket, bør det bes om skriftlig aksept fra tilskuddsmottaker om at vilkårene er godtatt før tilskuddet utbetales. Det minnes om at alminnelige forvaltningsrettslige regler innebærer at det må være saklig sammenheng mellom tilskuddet og de vilkår som stilles.

**RETNINGSLINJER FOR ØKONOMIFORVALTNING OG KONTROLL FOR
TILSKUDDSMOTTAKERE SOM FÅR TILDELT STATSTILSKUDD FRA
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET I 2007**

Fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet 26.06.2006

---

1. Generelt

Kultur- og kirkedepartementet vil presisere overfor tilskuddsmottakerne at de ulike lover og forskrifter som gjelder for den enkelte selskapsform, må følges nøye. Vi viser spesielt til lov av 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven), lov av 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser, lov av 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven), lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).

2. Departementets kontrolladgang

Departementet vil for øvrig vise til det generelle pålegg Stortinget har gitt forvaltningen om å føre kontroll med tilskudd til "offentlig eller privat virksomhet som ellers ikke er undergitt statlig kontroll", jf. § 10 2.ledd i Stortingets bevilgningsreglement. Bestemmelsen lyder:

"Ved tilskudd eller lån til offentlig eller privat virksomhet som ellers ikke er undergitt statlig kontroll, skal det tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene."

3. Mottakere av årlige faste tilskudd

For tilskuddsmottakere som mottar årlige tilskudd, gjelder følgende:

3.1 Styrets, ledelsens og revisors ansvar

Ledelsen og styret plikter å påse at forvaltningen av institusjonen/organisasjonen til enhver tid skjer i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Vi vil spesielt peke på styrets oppgave som det ansvarlige organ for institusjonens/organisasjonens forvaltning. Har institusjonen/organisasjonen en administrerende direktør eller daglig leder, skal denne forestå den daglige ledelse i samsvar med gjeldende lover og forskrifter og etter retningslinjer og pålegg fra styret. Styret har en særskilt plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Denne interne kontrollen kan ikke erstattes av den revisjon som utføres av den eksterne revisor.

Kultur- og kirkedepartementet vil generelt presisere nødvendigheten av å ha løpende oversikt over den økonomiske situasjon slik at forholdet mellom budsjetterte og faktiske utgifter og inntekter til enhver tid er under kontroll. Som grunnlag for denne kontrollen forutsettes det at institusjonen/organisasjonen setter opp et arbeidsbudsjett der samtlige kostnader og inntekter innarbeides så snart størrelsen på statstilskuddet er meddelt fra departementet. Departementet vil videre presisere behovet for at det avsettes tilstrekkelige midler til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette konstnads- og inntektsvingninger.

Når det er bestemt i tilskuddsbrevet, skal arbeidsbudsjettet oversendes Kultur- og kirke departementet.

Departementet vil spesielt understreke behovet for en realistisk budsjettering av egeninntekter. Et eventuelt underskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår.

Styret har i tillegg en særskilt plikt til å påse at virksomheten drives i samsvar med de forutsetninger for statens tilskudd som er trukket opp i tilskuddsbrevet.

3.2 Krav til regnskap og regnskapsavleggelse

Institusjoner/organisasjoner som mottar statstilskudd, skal oversende revisorbekreftet regnskap til departementet/tilskuddsforvalteren så snart som mulig og senest innen 30. juni året etter at tilskudd er mottatt. Regnskapet skal sendes inn i to eksemplarer. Region-, landsdels- og knutepunktinstitusjoner skal i tillegg sende løpende regnskapsrapportering i løpet av året etter særskilte regler trukket opp i tilskuddsbrevet.

I forbindelse med avleggelsen av årsregnskapet vil vi særlig minne om:

1. Alle offentlige tilskudd skal spesifiseres i regnskapet med beløp og tilskuddsyterens navn. Dette gjelder også fylkeskommunale og kommunale tilskudd.
2. Funksjonsdeling institusjoner og museer under kap. 322, postene 73 og 77 og kap. 328, post 70 skal kommentere vesentlige avvik mellom arbeidsbudsjett og regnskap.
3. Når tilskuddet er kr 400 000 eller høyere skal regnskapet også revideres av statsautorisert eller registrert revisor. Unntatt fra dette kravet er institusjoner/-organisasjoner som benytter kommunerevisjon eller annet offentlig revisjonsorgan.
4. Revisjonsberetning må legges ved regnskapet. Beretningen må være undertegnet.
5. Regnskapet må underskrives av virksomhetens styre/ledelse (gjelder alle tilskuddsmottakere).

Det kreves ikke at regnskapet er bekreftet av revisor når tilskuddet er under kr 400 000. Regnskap for tilskudd under dette beløpet skal oversendes departementet innen 1. mars.

Regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregningen av tilskuddsbeløpet, skal oppbevares i henhold til bestemmelsene i regnskapsloven.

3.3 Protokoll fra generalforsamling

Tilskuddsmottakere som er aksjeselskap med statlig eierandel på 50 pst. eller mer, skal sende underskrevet protokoll fra generalforsamlingen til Kultur- og kirke departementet innen én uke etter at generalforsamlingen er avholdt.

Tilskuddsmottakere som er aksjeselskap med statlig eierandel på mindre enn 50 pst. skal sende underskrevet protokoll fra generalforsamlingen til Kultur- og kirke departementet så snart som mulig etter at generalforsamlingen er avholdt.

3.4 Praktisering av retningslinjene

Departementet forutsetter at institusjonens/organisasjonens revisor blir gjort kjent med disse retningslinjene.

4. Mottakere av ikke-faste tilskudd (engangstilskudd)

For tilskuddsmottakere som mottar engangstilskudd, gjelder følgende:

4.1 Mottakere av rundsum-tilskudd

Tilskuddsmottaker skal så snart som mulig, og senest tre måneder etter at tiltaket/prosjektet er avsluttet, oversende departementet/tilskuddsforvalteren rapport om at tiltaket/prosjektet eller den generelle aktiviteten som tilskuddet skulle finansiere/-delfinansiere, er gjennomført.

For tilskudd over kr 200 000 skal det sammen med rapporten sendes inn regnskap for disponeringen av tilskuddet. Regnskapet skal være undertegnet av tilskuddsmottaker og være revidert av statsautorisert eller registrert revisor. Unntatt fra dette kravet er institusjoner/organisasjoner som benytter kommunerevisjonen eller annet offentlig revisjonsorgan.

For tilskudd under kr 200 000 skal det sammen med rapporten sendes inn regnskaps-oversikt for disponeringen av tilskuddet, undertegnet av tilskuddsmottaker. Det kreves ikke at regnskapsoversikten er bekreftet av revisor.

4.2 Mottakere av tilskudd med avregning (tilskudd der tilskuddets størrelse fastsettes som del av et budsjett eller faktisk regnskap)

For tilskudd som gis i form av hel eller delvis dekning av budsjetterte utgifter skal det sendes inn regnskap så snart som mulig, og senest tre måneder etter at tiltaket/prosjektet er avsluttet. Regnskap for tilskudd over kr 100 000 skal ha attestasjon fra statsautorisert eller registrert revisor der det skal framgå om de faktiske utgiftene svarer til de budsjetterte utgiftene.

For tilskudd som gis i form av hel eller delvis dekning av regnskapsførte utgifter skal det sendes inn regnskap. Regnskap for tilskudd over kr 100 000 skal ha attestasjon fra statsautorisert eller registrert revisor.

5. Tilbakebetaling av tilskudd

5.1 Mottakere av faste årlige tilskudd - jf. pkt. 3

Faste årlige tilskudd gis som rundsumtilskudd (rammetilskudd) til det formål og på de premisser som er angitt i tilskuddsbrevet. Eventuelt ubenyttet tilskudd kan benyttes i senere budsjettermin.

Dersom tilskuddsmottaker akkumulerer overskudd over flere år gjennom mindre aktivitetsnivå enn det som er forutsatt ved tildelingen av tilskudd, vil størrelsen på det årlige tilskuddet kunne bli revurdert.

5.2 Mottakere av ikke-faste tilskudd (engangstilskudd) - jf. pkt. 4

Rundsumtilskudd

Blir tilskuddet eller deler av tilskuddet ikke benyttet til det gitte formål, kan de overskytende midlene bli krevd tilbakebetalt. Tilskuddsmottaker plikter å gjøre Kultur- og kirkedepartementet/tilskuddsforvalter oppmerksom på slike forhold så snart som mulig og senest innen 1. november det året tilskuddet er mottatt.

Tilskudd mot avregning

Tilskudd mot avregning blir beregnet med en fastsatt prosent av budsjetterte/-regnskapsførte utgifter. Dersom de faktiske utgiftene har vært lavere enn budsjettert, vil de overskytende midlene bli krevd tilbakebetalt.

Tilbakebetaling av tilskudd

Ved tilbakebetaling av tilskudd skal midlene overføres til:

Kultur- og kirkedepartementet, Postboks 8030 Dep, 0030 OSLO
Bankkontonummer: 7694.05.00253

Det må framgå av innbetalingen hvilket kapittel- og postnummer midlene skal godskrives. Melding om tilbakeføring av midler med henvisning til kapittel- og postnummer, må også sendes til Kultur- og kirkedepartementet.

5.3 For alle typer tilskudd gjelder følgende:

Dersom det i ettertid viser seg at tilskuddet ikke er blitt benyttet til det gitte formål, kan departementet/tilskuddsforvalter kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt. Dersom tilskuddsmottaker har mottatt tilskudd på bakgrunn av uriktige opplysninger, kan dette i særlige tilfelle rammes av bestemmelsene i straffelovens §§ 270-271.

6. Praktisering av retningslinjene

Dersom det oppstår tvil om praktiseringen av retningslinjene, bes departementet/-tilskuddsforvalteren kontaktet.